

ВІДГУК

на дисертацію **Жеребко Інни Анатоліївни** на тему:
**«Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг
людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму»,**
представленої на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 231 – Соціальна робота

Особливості надання соціальних послуг людям з інвалідністю та розвиток послуг інклюзивного туризму в контексті соціальної роботи є надзвичайно актуальним питанням як розвитку суспільних відносин, так і наукових розвідок. Затвердження нового Закону України «Про соціальні послуги», та Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року може стати одним з рушіїв покращення добробуту та життєдіяльності людей з інвалідністю. Водночас реалізація базових принципів соціального обслуговування людей з інвалідністю та практика діяльності різних соціальних інституцій в різних країнах світу вказує на те, що в умовах України мають бути використані найкаращі та розроблені дієві інструменти створення ефективної системи соціального захисту людей з інвалідністю. Означена проблематика торкається комплексу завдань як правового, соціального, технічного, педагогічного, психологічного, фінансового характеру.

З огляду на проведені автором дисертаційної роботи розвідки вироблено рекомендації для розвитку інклюзивного туризму в Україні: доступними для користування повинні бути всі пункти призначення (інфраструктура та громадські об'єкти); незалежно від виду транспорт повинен підходити для всіх користувачів (мати спеціальні підйомники, мости для посадок, можливості для самостійного в'їзду до транспорту); враховувати вимоги до якості житла людей з інвалідністю; потрібно залучати місцеві об'єднання людей з інвалідністю чи їхні ресурси, які могли б надавати інформацію, що стосується конкретної місцевості, та для того, щоб зробити її більш доступною; навчати працівників поводженню з людьми з інвалідністю; надавати детальну, ґрунтовну та достовірну інформацію про наявність доступних засобів та послуг; проводити екскурсії різного виду та типу складності, різні групові заняття; у парках і на відкритих майданчиках проїзди повинні бути достатньо широкими, без будь-яких перешкод на пішохідній дорозі; усі вимоги потрібно відображати знаками, затвердженими на міжнародному рівні для людей з інвалідністю тощо.

На основі теоретичного обґрунтування проблеми дослідження автором дисертаційної роботи Жеребко І.А. переконливо обґрунтовано організаційно-змістові засади надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами

інклюзивного туризму. Зокрема виокремлено організаційні засади: наявність нормативно-правових актів та їх дотримання; використання накопиченого досвіду впровадження інноваційних заходів з розвитку надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму; залучення до надання соціальних послуг недержавного сектору соціального обслуговування, а саме громадських об'єднань. Серед змістових складників відзначені й змістові: підготовка майбутніх фахівців до надання соціальних послуг інклюзивного туризму; створення спеціалізованих відділень інклюзивного туризму в закладах соціальної сфери на місцевому рівні; розробка і затвердження Державного стандарту соціальної послуги з інклюзивного туризму; активне залучення людей з інвалідністю до туристично-інклюзивних маршрутів.

На підставі порівняння із європейською практикою дисертантом розроблено та апробовано структурно-функційну модель організаційно-змістових засад надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму, що передбачає суб'єкт-суб'єктний підхід та складається з таких елементів: мета, завдання, принципи, функції, технології діяльності, види реабілітації людей з інвалідністю, моніторинг та аналіз отриманих результатів.

Дисертантка переконливо обґрунтувала доцільність, наукову новизну, теоретичне і практичне значення дослідження, чітко визначив об'єкт, предмет, мету і завдання наукового пошуку, відокремив комплекс адекватних методів дослідження.

Практична цінність одержаних результатів полягає у розробці проєкту Державного стандарту з упровадження інклюзивного туризму як соціальної послуги для людей з інвалідністю, можливості застосування наукових положень і висновків дослідження для покращення і підвищення якості надання соціальних послуг у сфері інклюзивного туризму, а також у системі підвищення професійної кваліфікації соціальних працівників, зокрема, в діяльності Центру соціально-освітньої інтеграції та інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму «Без бар'єрів» факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Результати дослідження впроваджено в роботу низки соціальних інституцій нашої країни: Громадської організації «Канівська організація осіб з інвалідністю «Відродження», Уманської територіальної первинної виробничої організації «Українське товариство сліпих» (УТОС), в освітній процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Відокремленого структурного підрозділу «Педагогічний фаховий коледж Львівського національного університету імені Івана

Франка», Державного університету «Одеська Політехніка», що підтверджується відповідними довідками.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження І.А. Жеребко обговорено та оприлюднено у вигляді доповідей на 19 науково-практичних конференціях та семінарах різного статусу (міжнародні, всеукраїнські, регіональні), викладено в 26 (21 одноосібній) публікаціях автора, із яких 7 висвітлюють основні наукові результати дисертації. З них 4 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у зарубіжних наукових періодичних виданнях, 13 – апробаційного характеру, 6 – додатково відображають наукові результати дисертації.

За структурою дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків. Список використаних джерел нараховує 250 найменувань, з них 64 – іноземними мовами. Робота містить 8 додатків на 66 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 298 сторінок, основний зміст викладено на 188 сторінках. Робота містить 4 таблиці та 6 рисунків.

Висновки, представлені в дисертації, свідчать про цілісність і логічну завершеність дослідження та відповідають поставленим завданням. Все зазначене дає підстави дійти висновку, що Жеребко Інні Анатоліївні вдалося вирішити важливе наукове завдання, що відповідає рівню відповідної кваліфікаційної роботи – дисертації доктора філософії.

Водночас, попри високу позитивну оцінку рецензованої дисертації, вона не позбавлена окремих недоліків. Висловимо окремі свої побажання та міркування, власне бачення вирішення окремих часткових питань дисертації, які можуть носити й дискусійний характер:

1. Не зовсім вдалою є назва розділу 1 «Теоретичні засади проблеми дослідження» (с. 32).

2. За характеристики методичного апарату дисертаційної роботи (с. 26) у вступній частині дискусивним є віднесення етнографічного дослідження до теоретичних методів. По суті проведений історичний огляд, без використання методу спостереження. Разом з тим, застосований метод моделювання є методом теоретичних досліджень.

3. Опис моделі впровадження інклюзивного туризму як соціальної послуги (розділ 3) бажано було б супроводжувати у змістовій частині наведенням додаткових рисунків, які б відображували та деталізували розроблені принципи, функції, технології, види реабілітації.

4. За проведення експертного опитування служб та організацій, що надають соціальні послуги та працюють з людьми з інвалідністю (с. 184-185), доцільно статистичну обробку здійснити не лише за відносними показниками відповідей на запитання, але й розрахувати коефіцієнт конкордації. Також у відповідному додатку слід було висвітлити результати обробки відповідей на

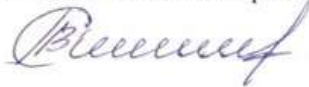
всі запитання анкети для людей з інвалідністю (19 запитань) та для фахівців (9 запитань).

5. У додатку А (с. 233), ймовірно, з технічних причин пропущено слово «проект» розробленого державного стандарту надання соціальної послуги для людей з інвалідністю засобами інклюзивного туризму.

Дисертаційна робота Жеребко Інни Анатоліївни «Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–15 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 р. № 167 (назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 608 від 09.06.2021; із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 979 від 21.10.2020, № 608 від 09.06.2021).

У цілому вважаю, що дисертаційна робота Жеребко І.А. засвідчує самостійність наукових обґрунтувань аналізованої проблеми, доцільність обраних методів та прийомів, вагомість результатів дослідження та зроблених висновків, цілісність роботи. Новизна й практичне значення одержаних результатів дослідження безсумнівні. Це дає підстави стверджувати, що Жеребко І.А., авторка дисертації «Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму», заслуговує на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 231 – Соціальна робота.

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов
Воєнно-дипломатичної академії імені Євгенія Березняка

Л. В. ВІКТОРОВА

Підпис Л. В. Вікторової засвідчую
Начальник відділу персоналу та документального забезпечення
Воєнно-дипломатичної академії імені Євгенія Березняка

Юрій НОВОХАТНІЙ